

Артър Конан Дойл
„Глория Скот“

– Аз имам някои книга, Уотсън – каза Холмс, като седяхме една зимна вечер край камината, – които заслужават вашето внимание. Това са документи, отнасящи се до едно извънредно интересно и необикновено дело – случаят „Глория Скот“. Ще ви покажа и писмото до стареца Прейс Тревър, който след като го прочете, получи удар и без да може да дойде в съзнание, почина.

След тези думи другарят ми извади от шкафа някакъв свитък с формата на цилиндър. После измъкна от него записка, написана доста неразбрано на парче сива хартия, и ми я подаде.

„Търсенето на дивеч пропадна. За да спасим всичко, съм наговорил пазача Хъдсън, който трябва да ни информира ежедневно. Той предаде нова партия животни. Спасявай фазаните-самки, като се грижиш за останалите.“

Аз прочетох записката и погледнах Холмс, без да мога да разбера нещо. По израза на лицето му познах, че той се любува на недоумението ми.

– Изглеждате малко учуден – заяви той.

– Изобщо не мога да разбера как това писмо е могло да предизвика такъв ужас. Според мен тази записка е просто смешна.

– При все това истината е, че след като прочел тази хартийка, силният и здрав старик получил удар и умрял така, все едно, че бил ударен с дръжката на револвер.

– Виждате любовитството ми – казах аз – следователно отдавате голямо значение на този случай, щом ми заговорихте за него.

– Да, понеже това беше първото дело, което V успях да разплетя.

Неведнъж се бях опитвал да предизвикам откровеността на моя другар и да го разпитам каква е била причината да си избере професията на детектива, но никога не беше ми се отдавало.

– Аз нищо не съм ви разказвал за Виктор Тревър – започна той. Това беше единственият ми приятел, докато бях в колежа. Вие знаете, Уотсън, че аз не съм общителен. Та и тогава си седях в стаята, сам с мислите си. Не обичах да ходя на гости у колегите си. Фехтовката и боксът ме сближаваха донякъде с тях, но това май бяха единствените ми допирни точки с окръжаващия ме човешки свят. Познавах по-отблизо само Тревър и то благодарение на факта, че една сутрин на път за параклиса, неговото куче ме ухапа по крака. Съгласен съм, че този начин на запознаване е малко банален, но пък затова беше истински.

Пролежах тогава в стаята си десетина дни и Тревър често идваше при мен. Отначало посещенията му траеха само минутка, но след това се удължиха, докато накрая се спрятелихме истински. Той беше силен, здрав юначага, с весел характер и доста общителен, изобщо пълна моя противоположност, що се касае до последното. Най-много ни сближи фактът, че няхаме приятели до този момент. Веднъж в края на семестъра преди ваканцията, той ме покани да му гостувам за цял месец. Живеех в Дониторп, Норфък. Приех поканата с удоволствие.

Старецът Тревър очевидно беше заможен човек, мирови съдия и земеделец. Дониторп е малко селце, северно от Ленгмиър, разположено в открита местност близо до солените езера. Къщата им беше старинна и доста удобна. Постройката беше тухлена, с дъбови греди. От главния вход започваше чудесна липова алея. В имота имаше прекрасни места за лов на диви патици и риболов, в къщата се разпореждаше грижлив готвач, а библиотеката беше малка, но старателно подбрана и както ми се струва, беше останала от предишния собственик на сградата. С една дума, трябва да си страшно придиричлив, за да не прекараш там един чудесен месец.

Старият Тревър беше вдовец и моят колега беше единственият му син. Имал и дъщеря, но тя починала, струва ми се, от дифтерит, когато била на гости в Бирмингам. Бащата на моя приятел ме заинтересува извънредно много. Той не беше твърде образован, но имаше силен характер и здраво тяло. Едва ли някога беше чел книги, но беше видял много, много беше пътувал и имаше чудесна памет. Беше среден на ръст, набит, широкоплещест. Косата му оредяла, лицето загоряло, а сините му очи гледаха остро и пронизващо. В околността беше известен като почтен, добър човек, благотворителен и уважаван от всички. Междувпрочем като мирови съдия се отличаваеше със снизходителните си присъди.

Веднъж, скоро след пристигането ми, ние бяхме седнали след обяд пред чаша вино и разговаряхме. Младият Тревър говореше за способността ми да наблюдавам, развита още тогава, а впоследствие изиграла такава важна роля в Живота ми. Старият, очевидно си мислеше, че синът му преувеличава с описанието на таланта ми, защото весело рече:

– Слушайте, господин Холмс. Аз сигурно съм добър обект за вашите детективски наклонности.

– Едва ли ще ми се удаде да налучкам много – рекох аз. – Мисля, че няма да сгреша, ако ви кажа, че от около година време вие се боите да не ви нападнат.

Усмивката изчезна от лицето му и той ме загледа с голямо

учудване.

– Това е вярно. Помниш ли, Виктор, че миналата година ние заловихме цяла шайка браконieri, а те ни заплашиха, че ще ни убият. Те наистина нападناха след това господин Едуард Хоби. Оттогава съм взел някои предпазни мерки, но да си кажа право не разбирам как сте се сетили за това.

– Вие имате доста хубав бастун – отговорих аз – а по неговия надпис разбирам, че сте го купил не по-рано от миналата година. След това забелязах, че дръжката му се отвинтва и че целият бастун е напълнен отвътре с олово. Така той става страшно оръжие. Ето защо си помислих, че щом вземате такива мерки за предпазване, сигурно се боите от някакво ненадейно нападение.

– Добре. А нещо друго?

– На млади години сте се занимавал много с бокс.

– Истина е. Как узнахте за това? Или от този спорт носът ми е изгубил първоначалната си форма?

– Не – казах аз. – Правя си изводите от ушите ви. При тях се забелязват характерни удебелявания, последица единствено от бокса.

– Друго нещо?

– Много сте се занимавал с физически труд. Това личи от мазолите по ръцете ви.

– Цялото си състояние съм спечелил в мините.

– Бил сте в Нова Зеландия.

– Да, така е.

– Ходил сте в Япония.

– Вярно.

– И сте имал близко приятелство с лице, чиито инициали са Д. А. Но по-късно сте пожелал да забравите този човек.

Господин Тревър стана от мястото си и спря върху мен големите си очи, които бяха приели някакъв странен див израз. После той побледня, зарови лице в покривката на масата, посипана с орехови черупки и припадна.

Можете да си представите, Уотсън, колко се изплашихме. Но припадъкът не продължи дълго; ние вдигнахме стария, разкопчахме яката му, напръскахме лицето му със студена вода и той скоро се свести.

– Ех, момчета – рече той като се мъчеше на сила да се усмихва. – Надявам се да не съм ви изплашил много. Но трябва да знаете, че сърцето ми не е добре, може би имам порок, та често припадам. Не зная как успявате, господин Холмс, но според мен всички професионални

детективи в сравнение с вас биха изглеждали като малки деца. Това е жизненото ви призвание, господине, не го напускате! Вярвайте на стария човек, който е видял доста навремето.

И тези негови думи, в които звучеше малко пресилена оценка на способностите ми, за пръв път – вярвайте в това, Уотсън, – събудиха у мен мисълта да направя професия занеманието, на което дотогава се отдавах, както се казва, от любов към изкуството. В този миг, обаче, аз бях повече загрижен за състоянието на домакина и не мислех за нищо друго.

– Надявам се, че не съм казал нищо, което да ви наскърби? – запитах аз.

– Вие засегнахте точно болното ми място. Мога ли да зная какво и колко знаете?

Той зададе въпроса си като че ли на шега, но от очите му не изчезваше дивият ужас.

– Това е много просто – отговорих аз. – Когато вчера оголихте ръката си, вмъквайки в лодката рибата, аз успях да прочета татуировката Д. А. Тези букви все още могат да се различат, въпреки сините бразди, които сте нанасял впоследствие, в старанието си да ги унищожите. Оттук си извадих заключението, че за лицето, носещо въпросните начални букви, вие не желаете и да се спомняте.

– Но какви очи имате вие! – извика той вече с облекчение. – Всичко, което казахте досега, е вярно. Да не говорим повече за това. От всички призраци, най-лоши са спомените на нашата някогашна любов. Хайде да отидем в билиардната и да изпушим по една цигара.

След този случай господин Тревър продължи да се отнася любезно с мен, но усещах в държането му винаги определена подозрителност. Това не улегна и от вниманието на сина му.

– Ти толкова си наплашил баща ми – рече той, – че сега: го мъчат постоянни съмнения относно това какво знаеш и какво не.

Убеден съм, че старият се мъчеше да скрие чувствата си, но те и така си проличаваха във всичките му постъпки. Какво ми оставаше, освен да реша в себе си, че трябва да напусна къщата, за да не тежа с присъствието си. Но в деня преди моето отпътуване се случи нещо, от което бъдещите събития взеха съдбоносния си обрат. Бяхме седнали в градината, греехме се на слънце и се любувахме на цветята, разстлани пред нас. По едно време се появи прислужницата и каза, че някакъв човек иска да разговаря с господин Тревър.

– Как се казва? – запита стопанинът.

– Не каза името си.

– Какво иска от мен?

– Казва, че го познавате и иска да ви каже само две думи.

– Нека дойде тогава.

След минута се появи човек по-нисък от – среден ръст. Вървеше с олюляваща се странна походка. Палтото му, със зацапан от катран ръкав, бе разкопчано. Виждаше се риза на червени и черни карета. Кожени панталони и доста износени обуца довършваха тоалета. На слабото му, хитро и загоряло от слънцето лице беше застанала зла усмивка, разкриваща редица неравни жълти зъби. Още отдалеч по жестикулацията на коравите му ръце си пролича, че е моряк. Преди да стигне до нас, господин Тревър издаде някакъв задушен звук, скочи и влезе в къщата, а когато на връщане мина покрай мен, ми замириса силно на алкохол.

– Е, любезни – обърна се той към непознатия, – какво искаш от мен?

Морякът стоеше и го гледаше с широко разтворени очи. Същата неприятна лека усмивка стоеше на устните му.

– Значи, не ме познахте? – запита той.

– Господи! Нима това сте вие, Хъдсън? – с притворство в гласа запита господин Тревър.

– Хъдсън – същият – отвърна непознатият. – Тридесет години не сме се виждали. Вие сте успял да се подредите тук със собствен дом, а аз живея както преди. Както Бог е определил.

– Шт!... Ще докажа, че не съм забравил старото време! – извика господин Тревър и като приближи до непознатия, му каза нещо полугласно.

– Идете в кухнята – отново с висок глас продължи той, – там ще дадат да си похапнете. Не се съмнявам, че ще успея да ви намеря някоя добра работа.

– Благодаря ви, господине – каза морякът, като вдигна ръка към фуражката. – Ето близо две години откак съм без работа и изхарчих всичко спестено. Затова реших да се обърна за помощ към вас или към господин Бедоуз.

– Нима знаете къде живее господин Бедоуз?

– Разбира се, господине. Аз винаги се интересувам къде се намират старите приятели! – отговори непознатият с все същата зловеща усмивка и последва прислужницата към кухнята.

Господин Тревър започна набързо да ни обяснява, че е служил с този човек на един кораб, но без да довърши мисълта си влезе в къщата. След около час и ние го последвахме. Намерихме го легнал на канапето

в трапезарията. Беше съвсем пиян.

Всичко това ми направи много силно впечатление и мога да кажа, че с радост отпътувах от Дониторп. Виждах, че моето присъствие притеснява приятеля ми.

Това се случи в първия месец на голямата ваканция. Останалите седем седмици прекарах в къщи, занимавайки се с органична химия.

Един чудесен ден, когато ваканцията свършваше и настъпваше есента, получих от другаря си телеграма. Той ме молеше да замина за Дониторп, понеже имал нужда от моята помощ и съвет.

Посрещна ме на гарата с файтон. Хвърли ми се в очи колко много се беше изменил за това време. Беше побледнял, отслабнал, а и самото му държане беше станало някак особено.

– Татко умира! – бяха първите му думи, когато ме посрещна.

– Невъзможно! – извиках, аз. – Какво се е случило?

– Апоплексия. Нервен шок. Целият ден пролежа в безсъзнание. Съмнявам се дали ще го заварим жив.

– Както можете да си представите, Уотсън, аз бях поразен от тази вест.

– Каква е причината за всичко това? – запитах аз.

– Ах! В това е цялата работа. Сядайте във файтона, ще се опитам да ви разкажа всичко подробно. Помните ли оня човек, който беше дошъл следобяда у нас?

– Прекрасно помня.

– Знаете ли кой е бил това? Кого приехме в дома си?

– Не.

– Това е бил самият дявол, Холмс! – извика той.

Аз го гледах учуден.

– Да, това беше сам дяволът. От тогава не сме били нито минута спокойни. В предишното разположение на духа баща ми не можа да се върне вече и ето го сега умира и то все поради този проклет Хъдсън!

– В какво се състои силата му?

– Ах! Това и аз много бих искал да узная. Моят добър, беден, хуманен баща! Кой знае как попадна под властта на този негодник! Но аз много се радвам, че вие идвате при мен, Холмс! Вярвам в праволинейността на вашите съждения и не се и съмнявам, че ще ми дадете добър съвет!

Ние пътувахме по гладък, равен селски път. Пред нас се простираше равнина, блеснала от червените лъчи на залязващото слънце. Иззад горичката отляво се виждаха високите комини и се развяваше знаме.

Това беше имотът, където отивахме.

– Баща ми настани този човек при себе си, като го направи градинар – започна спътникът ми, – Но тази работа не му хареса и го назначи домоуправител. Правеше каквото си искаше. Къщата беше изцяло в неговата власт. Той имаше мръсен език и лоши привички и прислужничките скоро взеха да се оплакват от неговите закачки. Татко увеличи заплатите им, за да не се оплакват от домоуправителя. Когато си поискаше, вземаше най-хубавата пушка на татко и отиваше с лодката на лов. И всичко това с такова нагло лице и държане, че аз на драго сърце бих го набил, ако беше на моите години. Вярвайте ми, Холмс, през цялото време се сдържах с голям труд, а сега ми идва на ум, че може би щеше да бъде по-добре, ако бе дал воля на чувствата си. Да, работите отиваха на зле. Накрая това животно Хъдсън стана съвсем нетърпим и веднъж кой знае защо и как, жестоко наруги баща ми. Аз го хванах през раменете и го изблъсках през вратата. Той побледня и си отиде, но в злите му очи заговори такава заплаха, каквато и езикът му не би могъл да изрази. Не зная какво стана после между него и моя беден баща, но на другия ден той дойде при мен и ме запита не желая ли да се извиня на Хъдсън. Както и можете да си представите, аз отказах и запитах баща си, как е могъл да допусне такива волности от страна на този негодник.

– Ех, момчето ми – рече баща ми – на теб ти е лесно да говориш така, но ако беше на мое място и знаеше цялата истина! Но ти ще узнаеш всичко, Виктор, аз ще ти разкажа всичко! Мисля, че няма да си помислиш нищо лошо за своя беден стар баща.

Той изглеждаше силно развълнуван и след тези думи се затвори в стаята си. През прозореца го виждах, че усърдно пише. Същия този ден се случи нещо, което страшно ме зарадва. Хъдсън дойде и каза, че се готви да ни напусне. Това свое решение той обяви с пресипналия си от пианство глас, по време на обяда в трапезарията.

– Дотегна ми в Норфък – рече той. – Отивам в Хампшър при господни Бедоуз. Предполагам, че и той ще ми се зарадва, както и вие.

– Надявам се, че се разделяме с вас като добри другари, Хъдсън – каза баща ми с такава кротост, че изведнъж кръвта ми кипна.

– Аз още не съм чул извиненията – отговори негодникът с хрипкавия си глас като хвърли поглед към мен.

– Виктор, съгласен ли си, че се отнесе доста рязко към този почтен човек? – рече баща ми.

– Напротив, поддържам мнението, че ние двамата с теб сме се отнасяли с него с доста голямо търпение – отвърнах аз.

– О, значи така! – развика се той. – Много хубаво! Чудесно! Пазете се!

Той изскочи от трапезарията, а след половин час съвсем ни напусна, като остави баща ми в крайна нервна възбуда. Оттогава аз чувах, как той ходи нощем напред-назад из стаята си, вероятно обмисляйки средства за самозащита. Но ударът дойде много скоро.

– Как стана това? – живо запитах аз.

– Най-необикновено. Снощи му предадох писмо с печат от Фордингбридж. Баща ми го прочете, плесна с ръце и започна да се върти из стаята като луд. Когато най-сетне успях да го поставя на канапето, аз забелязах, че бе прехапал устната си, а очите му бяха излезли от орбитите си; разбрах, че е получил удар. Заедно с доктора, когото повиках, го поставихме в леглото му. Но парализата беше се разпростряла и баща ми все не идваше в съзнание, а сега, когато се приберем в къщи, сигурно ще разберем, че е умрял.

– Вие ме плашите, Тревър! – извиках аз. – Какво може да е съдържанието на това писмо, та да причини такъв ужасен ефект?

– Нищо. В това именно е чудното. Писмото беше най-обикновено, дори глупаво. Ах, Боже мой! Така си и мислех!

Бяхме преминали завоя на алеята и видяхме, че всички капаци на прозорците са спуснати. В мига, в който другарят ми, с лице силно изменено от скръбта, се приближи до къщата, от вратата излезе един господин в черно.

– Кога стана това, докторе? – запита Тревър.

– Веднага след като заминахте.

– Дойде ли в съзнание?

– Минута преди смъртта.

– Пожела ли да ми предадете нещо?

– Само това, че документите се намират в тайното отделение на японския скрин.

Приятелят ми, заедно с доктора, се отправи към горния етаж, където беше починалият, а аз останах в кабинета, обмисляйки този случай. На душата ми беше ужасно тежко.

Какво беше миналото на този Тревър? Боксър, пътешественик, златотърсач. Как се е запознал и е попаднал под властта на матроса с кисела физиономия? Защо само при споменаването на инициалите на ръката му изпадна в такова състояние и защо умря от ужас след прочитането на писмото от Фордингбридж? Припомних си, че Фордингбридж се намира в Хампшър и че господин Бедоуз, когото спомена навремето

морякът-домоуправител, живее именно там; вероятно Хъдсън отиде при него, за да го изнудва по същия начин. Писмото е могло да бъде изпратено или от господин Бедуоз с цел да предпази стария си приятел или от Хъдсън, за да съобщи, че е издал тайната, от която толкова се страхуваха старият Тревър. Всичко това ми бе почти ясно. Трябваше да видя това писмо, за да прониква в тайната. Просеждал съм така в полутъмната стая, в продължение на два часа.

Но ето, че разплакалата прислужница донесе лампа, а след нея се появи моят другар, бледен, но спокоен. Той носеше в ръце тези книжа, които виждате сега на коленете ми. Тревър седна срещу мен, премести лампата и ми подаде записката, която вече прочетохте. Лицето ми, уверен съм в това, изразяваше същото недоумение, както и вашето, след като се запознахте със съдържанието на написаното.

Очевидно съм бил прав в разсъжденията си и думите криеха в себе си някакъв таен скрит смисъл. Какво значеха „информира“ и „фазаните“? Ако значението на тези думи е условно, то ясно е, че по логичен път нищо не можеш да откриеш. Но в себе си бях убеден, че цялата тайна се крие в тази записка. Името „Хъдсън“ ме убеди, че я е писал не матросът, а господин Бедуоз. Опитах се да я прочета отзад напред, пак нищо не излезе. Започнах да комбинирам думите – безуспешно. Разрешаването на загадката дойде някак неочаквано. Прочетох я през три думи. Значи ето какво беше хвърлило в ужас стария Тревър. Писмото бе кратко. Прочетох го на приятеля си: „*Пропадна всичко. Хъдсън ни предаде. Спасявай се.*“

Виктор Тревър закри лице с ръцете си и промълви:

– Аз мисля, че всичко е точно така. Но това е нещо по-лошо от смърт; тук се крие нещо позорящо. Какво ли значи изразът за дивеча й фазаните-самки?

– Нищо не значи. Това са излишни думи, които прикриват смисъла на предупреждението. Според мен господин Бедуоз първоначално е написал действителния текст, а после е вмъкнал отделни думи и то такива, които е свързал със своята професия или привички. Може би се занимава със спорт или е страстен ловец? Нищо ли не знаете за Бедуоз?

– Да, сега, когато споменавате за това си спомням, че връка есен баща ми получаваше покана за лов от този господин.

– Ето, сигурен съм в такъв случай, че писмото е написано именно от господин Бедуоз. Сега ни остава само да разберем в какво се състои тайната, разгласяването на която така много е плашела тези двама безстрашни и уважавани благородници.

– Уви, Холмс! – извика другарят ми. – Боя се, че тук не се касае да нищо друго, освен за позор! Но аз не желая да имам тайни от вас! Ето, тези мисли са написани от баща ми преди смъртта му, когато е узнал, че го заплашва неизбежна опасност от страна на Хъдсън. Намерих ги в японския скрин, както каза докторът. Вземете ги и ми ги прочетете, защото нито имам сили за това, нито пък необходимото мъжество.

– Ето ги сега тези книжа, Уотсън, и аз искам да ви ги прочета, така както ги четох преди доста години на моя приятел Виктор Тревър, там в стария кабинет на баща му. Това са както виждате сведения за плаването на кораба „Глория Скот“ от деня на излизането му от Фалмът на 8 октомври 1855 година до момента на неговата гибел на 6 ноември. Всичко е написано под формата на писмо. Ето съдържанието му:

„Мой мили, скъпи сине,

Сега, когато е близък моментът на позора, който ми се готви, когато очите ми са готови да се затворят навеки, аз не желая повече да мълча и ти пиша цялата истина. Досега аз не съм говорил никому за това не поради страх от съд, не поради боязън да не изгубя положението си в обществото, не поради срам пред всички, които ме познават, а единствено от страх, че ти, скъпи ми сине, ще се червиш от срам за своя баща, когато си привикнал само да обичаш и уважаваш, за което се надявам да си имал достатъчно причини.

И ако ударът падне внезапно, аз искам от мен да знаеш истината и да можеш да отсъдиш, доколко заслужавам порицание. От друга страна, ако бурята отмине (по Божията милост) и всичко тръгне пак постарому, аз те моля, в случай, че тези книжа попаднат в ръцете ти, моля те в името на всичко свято, заради паметта на твоята майка, изгори ги и никога след това не си спомняй за тях.

И така, когато твоите очи четат тези редове, аз ще бъде покрит със срам и позор, изгонен от собствената си къща или, като знаеш състоянието на сърцето ми – мъртъв.

За всеки случай – времето на мълчанието мина. Това, което ти пиша тук, е самата истина. Кълна се в надеждата за спасението на душата си, че всичко е така, както съм го написал. Моето име, мое скъпо момче, не е Тревър. В дните на моята младост аз се наричах Джеймс Армитидж и ти ще разбереш моя страх, когато другарят ти направи намек за инициалите на ръката ми, които

съм се мъчил да излича и когато си помислих, че той е узнал тайната ми. Като Армитидж аз постъпих на работа в една от лондонските банки и като Армитидж аз наруших законите на страната си, заради което бях заточен. Но не ме съди твърде строго, сине. Това беше, както казват, дълг на честта и аз бях длъжен да го заплатя, каквото и да стане. Аз взех пари, които не ми принадлежаха, като се надявах да ги върна преди някой да узнае за това. Но неуспехът ме преследваше. Не бях още успял да събера сумата, за да я върна в касата, когато една ревизия установи недостига и мен ме осъдиха. В наше време на подобна простъпка биха погледнали може би по-меко, но преди 30 години законите и общественото мнение бяха други. И така мен ме осъдиха на заточение и аз, двадесет и три годишен, една сутрин се намерих на борда на «Глория Скот», заедно с други заточеници, на път за Австралия.

Това беше точно по време на Кримската война в 1855 година и всички големи транспортни кораби бяха отправени в Черно море. Поради тази причина правителството изпращаше осъдените с по-малки кораби. В миналото «Глория Скот» е бил използван за превоз на чай от Китай, но беше с доста стара конструкция и постепенно излизаше от активно плаване. Вместимостта му беше 500 тона и освен заточениците, на брой 38 души, имаше екипаж от двадесет и шест човека, един капитан, трима помощник-капитани, свещеник, четирима – надзиратели и осемнадесет войника. И така, отплавайки от Фалмът, на борда имаше стотина души.

Преградките между кабинките на затворниците бяха твърде тънки. На другите кораби, специално приспособени за превоз на заточеници, преградите бяха от дебели дъбови дъски. Вляво от мен помещението обитаваше един човек, върху когото спрях вниманието си още на пристанището. Той беше млад, лицето му гладко избръснато, носът дълъг, а челюстите здрави и силно развити. Главата си държеше високо изправена, вървеше леко и свободно, но най-голямо впечатление правеше високия му ръст. Уверен съм, че беше не по-малко от шест и половина стъпки, защото никой от нас не достигаше даже до височината на плещите му. Странен контраст представляваше неговото весело, пълно с живот и енергия лице на фона на останалите посърнали, убити физиономии на заточениците. Достатъчно беше само да го погледнеш и сам да се почувствуващ бодър. Бях доста радостен, че ми се падна за съсед. Но радостта ми стана двойно по-голяма, когато

късно през нощта, почти над ухото си чух шепот и като отворих очи, видях, че той е направил дупка в разделящата ни преграда.

– Приятелю! – каза той. – Как ви е името и защо са ви осъдили?

Аз му отговорих и на свой ред го запитах за същото.

– Аз съм Джек Прендъргаст – каза той – и кълна се в Бога, че вие ще благославяте оня миг, когато за пръв път сте чул името ми.

Аз прекрасно си спомнях неговото дело, което възбуди грамаден интерес из цялата страна, още преди да бъде задържан и съден. Той произлизаше от много добро семейство и беше високо образован. Но, както се установи, имаше крайно порочни наклонности и привычки. Беше разиграл гениално мошеничество, чрез което измами и ограби лондонските търговци с една крупна сума.

– Спомняте ли си моето дело? – с гордост запита той.

– Много добре си го спомням.

– В такъв случай сигурно сте забелязал, че един пункт от делото остана неизяснен?

– Какъв пункт?

– Сумата от четвърт милион фунта?

– Така е.

– Беше ли открита тази сума?

– Не.

– Така. А къде предполагате, че се намират тези пари?

– Откъде мога да зная.

– Там е работата, – каза той възбудено – че те са тук! Аз имам повече пари, отколкото са космите на главата ви! И ако вие имате пари, приятелю, би трябвало да знаете какво да ги правите! Както виждате, аз съвсем нямам намерение да се търкалям в това прогнило корито, вмирисано на китайски чай. Не, господине, такъв човек като мен ще трябва да се постарее да се освободи, а също така да помогне и на своите събратя по съдба! Можете да бъдете уверен, че това е така. Вярвайте ми и аз няма да измамя надеждите ви!

В началото на отдавах особено значение на тези му приказки. Но той очевидно реши, че ме е изпитал достатъчно, защото ме посвети в по-нататъшните си планове. Той ми разказа, че още на пристанището дванадесет души са замислили и скроили план да се завладее кораба и разбира се за свой водач са избрали

Прендъргаст. За двигател на този план, естествено, щели да бъдат използвани неговите пари.

– Аз имам съучастник – продължи той. – Рядко добър човек. Парите са у него. А самият той, как предполагате, къде се намира сега? Той е свещеникът на кораба. Да. Той дойде преоблечен както му е редът в черни дрехи, а документите му излязоха великолепно. Пари има достатъчно, за да предразположи командата и сега всички са му приятели. Двама от надзирателите са подкупени, единият от помощник-капитаните – също. Той би могъл да подкупи и капитана, но това не е необходимо.

– А ние какво трябва да правим? – запитах аз.

– Какво си мислите вие? Ние трябва да направим куртките на войниците още по-червени, отколкото са сега.

– Но те са въоръжени!

– И ние ще имаме оръжие, моето момче! За всеки добър храбрец ще се намерят чифт револвери и ако не избием командата, и не превземем кораба, по-добре да ни изпратят – в пансион за благородни девизи. Опитайте още тази нощ да поговорите със съседа си отядясно, за да се убедите ще излезе ли нещо от него!

Така и направих. Съседът ми беше млад човек, осъден за престъпление, подобно на моето. Присъдата му беше за измама. Казваше се Евънс. След време той също промени името си и сега живее в Южна Англия, богат и уважаван от всички. Той бързо се съгласи да вземе участие в заговора, защото това беше единственият изход за спасение. Изминаха още няколко дни и в нашите планове останаха непосветени само двама души от затворниците единият беше малоумен, а другият – тежко болен и не можеше да ни бъде полезен.

В началото изглеждаше, че завладяването на кораба ще мине гладко, без особени спънки. Целият екипаж изглежда беше подбран от всякакви негодници. Самозваният свещеник често беседваше с всички нас и винаги джобовете и чантата му бяха странно издути, а когато си отиваше от каютите, под възглавницата на всеки стоеше по един револвер, фунт барут и по двадесет патрона. Свещеникът беше спечелил на своя страна доста хора. Капитанът, двама от помощниците му, лейтенант Мартин от военните, неговите осемнадесет войници и лекарят – това бяха нашите противници.

Все пак, без да пренебрегваме мерките за конспиративност, ние искахме да направим нападението нощем и внезапно, Но случаят ни изигра лоша шега и всичко стана малко по-иначе.

Веднаж, след обяд, в края на третата седмица от нашето плаване, лекарят беше повикан при един от затворниците, който внезапно бе заболял. Случайно, мушкайки ръка под възглавницата му, той беше напипал револвера. Ако си беше замълчал, всичко щеше да мине гладко. Но лекарят беше нервен човек и от смущение и страх извика. Болният, виждайки бледото му лице, се досеща, че докторът Не трябва да излиза от помещението и да вдига тревога, хвърля се върху него и го завързва върху леглото. Вратата беше останала незаключена и всички ние се хвърлихме нагоре. Двама от часовите, заедно с техния подофицер, бяха убити. При вратата на капитанската каюта също имаше двама войници, но пушките им не бяха пълни и те заплатиха с живота си. Когато се насочихме към каютата, чухме револверен изстрел. Капитанът лежеше с лице към масата, опряно на океанската карта, която явно току-що беше разглеждал. Над него стоеше свещеникът с револвер в ръка, който продължаваше още да дими. Двата му помощници бяха заловени и завързани от екипажа и ние вече си мислехме, че работата ни е свършена. Всички стояхме в каютата, шумяхме, викахме, крещяхме побъркани от радост, че вече сме свободни. Стените на помещението бяха заети от шкафове. Уилсън, мнимият свещеник, отвори един от тях и извади дузина бутилки с чудесен стар херес. Измъкнахме тапите и вече се канехме да пием от радост за успешния край на нашата работа, когато изведнъж се разнесе пушечен залп и каютата се изпълни с дим, който ни пречеше да се видим. Когато пушекът малко се разсея, разбрахме, че помещението се беше превърнало в кланица. Уилсън и осем други затворници бяха целите в кръв – ранени и убити. Хересът, разлят по масата и пода, беше се смесил с кръвта и дори сега, когато си спомням тази картина, косите ми настръхват. Този неочакван отпор дотолкова ни изплаши, че ние бихме били победени, ако не беше Прендъргаст. Той зарева като бик и се хвърли към вратата, последван от всички останали живи затворници. На палубата стоеше лейтенантът, заобиколен от своите десетина войници. Още не бяха успели да напълнят пушките си, когато ние се хвърлихме върху тях. Те се съпротивляваха мъжествено, но ние взехме надмощие и след пет минути всичко беше свършено.

Боже мой! Ставала ли е някъде такава сеч! Прендъргаст приличаше на дявол. Той ловеше войниците като малки деца и ги хвърляше зад борда. Един подофицер, смъртно ранен, дълго се държа над водата, докато един от нас от жал не го довърши с изстрел. Най-сетне битката свърши. На кораба от враговете ни останаха двама надзиратели, единият помощник-капитан и докторът.

Заради тях помежду ни избухна жестока разпра. Мнозина от нас, окрилени от свободата, за нищо на света не искаха да избиват невинни хора. Едно е да стреляш срещу войници, които са въоръжени и стрелят срещу теб, а друго – да стоиш и да гледаш как се избиват невинни. Но Прендъргаст, поддържан от неколцина от затворниците, не искаше и да слуша. Той твърдеше, че нашата единствена надежда за спасение се крие именно в това – да няма свидетели на голямото клане. Нещата се усложниха дотам, че ние едва не споделихме участта на нашите въоръжени противници. Най-сетне Прендъргаст ни предложи да вземем една лодка и да отплаваме. С радост приехме това разрешение на въпроса. Беше ни омръзнала тази касапница, а можеше да се очаква и нещо по-лошо.

Взехме малко моряшки дрехи, вода и сухари, както и компас. Прендъргаст сам ни изпрати до лодката, заповяда ни да казваме, че сме моряци, претърпели корабкрушение на 15° северна ширина и 25° западна дължина, после отрязва въжето и ние отплавахме.

А сега, скъпи мой сине, идвам до най-интересната част от моята история. «Глория Скот» бавно се отдалечи от нас. Ние с Евънс, като най-образовани от нашата група, започнахме да обмисляме какъв курс да вземем. За да достигнем бреговете на Африка, трябваше да изминем 700 мили в източна посока. Накрая решихме да се насочим към Сиера Леоне. В този момент «Глория Скот» се намираще вече на хоризонта. Погледнахме я и видяхме, че от нея се издига грамаден черен стълб от дим. В следващия миг се разнесе оглушителен гръм, подобен на гръмотевица. А когато димът се разсея, от кораба нямаше ни най-малка следа.

След минута бяхме обърнали лодката и гребяхме с всички сили към мястото на катастрофата. Разпенената и разстилаща се на концентрични кръгове вода ни сочеше мястото на нещастieto. Измина цял час, докато успеем да доплаваме до там. Бяхме изгубили всякаква надежда, че можем да спасим някого. Навред около нас плуваха парчета от мачти, дървени късове, празни бурета,

но нямаше и признак от живо същество. Готвехме се да обърнем лодката назад, когато чухме вик за помощ и съзряхме на известно разстояние един човек, който се държеше за парче мачта. Когато го прибрахме в лодката, видяхме, че това е един от младите матроси, на име Хъдсън. Той беше обгорял, изтощен и уплашен и едва на другата сутрин можа да ни разкаже какво се беше случило.

Веднага след нашето отплаване Прендъргаст пристъпил към останалите екзекуции. В числото на убитите били и петимата затворници, които не отплуваха с нас и които не бяха съгласни с това безполезно избиване. Прендъргаст слязъл в каютата, където лежал завързан лекарят и със собствените си ръце го заклал. Последен останал най-близкият помощник на капитана. Той бил силен и енергичен човек. Когато видял, че негодниците приближават към него, той се напънал, с нечовешко усилие скъсал връзките, с които бил овързан, и изтичал в трюма към буретата с барут. Имало сто такива бурета, едно от които отворено. Преследвачите му, с револвери в ръка също се спуснали след него. Не станало ясно, дали от кибрита на пленника или от изгърмяването на два револвера барутът се е възпламенил. Както и да е – «Глория Скот» загина в един миг, заедно с негодниците, които го бяха завладели.

Ето, това беше онази ужасна история, моето момче, в която аз бях въввлечен.

На другия ден ние срещнахме кораба «Хотспър», който пътуваше за Австралия, Капитанът ни качи на борда. Лесно беше да повярват, че сме се спасили от корабкрушение.

«Глория Скот» беше записан в регистрите на адмиралтейството като безследно изчезнал и никой до този момент и не предполага каква е истинската му съдба. След благополучно плаване, «Хотспър» пристигна в Сидни. Аз и Евънс променихме имената си и се отправихме за златоносните мини, където се събира такъв пъстър свят от всички националности, че е трудно да се идентифицира която и да е личност.

Останалото не е интересно за разправяне. Ние работихме, забогатяхме, върнахме се в Англия и станахме богати земевладелци. Преживяхме мирно и спокойно повече от двадесет години, като мислехме, че миналото е потопено във вечността. Представяш ли си какво съм чувствувал, когато пред мен се представи един неизвестен моряк, в когото познах някога спасения от нас човек?

Очевидно той ни е проследил по някакъв начин и е решил да използува страховете ни в своя полза. Сега вече лесно ще разбереш защо през цялото време се стремях да запазя добри отношения с този негодник. И ще ти дожалее за мен, като узнаеш с какъв страх живях, след като този човек ни напусна със заплашването, че ще си отмъсти.“

Отдолу, прибавено със силно треперещ почерк, който трудно можеше да се разчете: „Бедоуз ми известява шифровано, че Хъдсън е разказал всичко. Създателю, бъди милостив към нас, грешните!“

– Ето всичко, което прочетох през онази нощ на младия Тревър и аз мисля, Уотсън, че в тази история има нещо много драматично. Добрият Виктор беше съкрушен от всичко. Той замина за Терай да търгува с чай и доколкото чувам, работите му вървят успешно. Що се касае до негодника Хъдсън и господин Бедоуз, след получаване на съдбоносното писмо, нищо с положителност не може да се твърди. И двамата изчезнаха безследно. В полицията не са постъпвали никакви разкрития, така че страховете на стария Тревър са били напразни. Вероятно Хъдсън само е заплашвал. Напоследък някои хора са твърдели, че са го виждали. Полицията мисли, че той е убил Бедоуз и след това е избягал. Аз пък точно обратното, искам да вярвам, че господин Бедоуз, доведен до отчаяние от заплашванията на Хъдсън, го е ликвидирал и след това е напуснал Англия, отнасяйки със себе си достатъчно много пари.

– Това са всичките факти по този случай, Уотсън, и ако целия материал е годен за вашата сбирка, можете да се възползвате от него.

КРАЙ

Arthur Conan Doyle
The Adventure of the Gloria Scott, 1893

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Публикация

Артър Конан Дойл
Приключенията на Шерлок Холмс

Приключения 2

Приключението със строителния предприемач от Норуд
Пенснето със златните рамки
Короната с берилите
Глория Скот
Смъртта на Чарлз Огъст Милвертън

Издател: КФ „БИСЕРНА 91“
София, 1991

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7299>]